

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 9/2005 rd

Statsrådets utredning med anledning av ett förslag till rådets direktiv om övervakning och kontroll av transporter av radioaktivt avfall och använt bränsle

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 4 februari 2005 statsrådets utredning med anledning av ett förslag till rådets direktiv om övervakning och kontroll av transporter av radioaktivt avfall och använt bränsle (E 1/2005 rd) till miljöutskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Kim Fyhr, handels- och industriministeriet
- miljøråd Olli Pahkala, miljöministeriet.

UTREDNINGEN

Förslag

Det föreslagna direktivet om övervakning och kontroll av transporter av radioaktivt avfall och använt bränsle ersätter rådets gällande direktiv 92/3/Euratom om övervakning och kontroll av transport av radioaktivt avfall mellan medlemsstater samt till och från gemenskapen. Ändringarna är till stor del enbart tekniska, trots att det formellt handlar om ett helt nytt direktiv. Målet är att förenkla lagstiftningen och att samordna övervakningen med den gemenskapslagstiftning som antagits efter det att direktiv 92/3 trädde i kraft och tillsynsförfarandena i anknytning till vissa internationella konventioner.

Med avvikelse från det gällande direktivet ska bestämmelserna i det nya också tillämpas på använt kärnbränsle avsett för upparbetning.

En annan betydande förändring är det s.k. automatiska godkännandet. De behöriga myndigheterna i mottagarlandet bör inom en månad bekräfta att ansökan om transporttillstånd har mottagits och inom tre månader om de godkänner transporten eller inte. Om myndigheterna inte svarar tolkas det som om transporten godkänts. Direktiv 92/3 medger att en medlemsstat vägrar acceptera automatiskt godkännande och denna möjlighet saknas alltså i det nya direktivförslaget.

Regeringens ståndpunkt

Finland ser i princip positivt på det föreslagna direktivet. Men det kunde gärna innefatta en bestämmelse om att varje medlemsstat självständigt får bestämma om transport för deponering och/eller långtidslagring av radioaktivt avfall

och använt bränsle. För det andra anser Finland att direktivets räckvidd i fråga om använt bränsle bör avgränsas som i direktiv 92/3. Vidare är

det nödvändigt att mekanismen för att vägra acceptera godkännandeförfarandet i det gamla direktivet tas in i det nya.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet instämmer i att direktivet behöver ses över. En klar och enkel lagstiftning bidrar till säkrare transporter av radioaktivt avfall och använt bränsle och förebygger illegal handel med radioaktivt material.

Med hänsyn till strålriskerna bör sträng tillsyn och kontroll utövas inte bara av radioaktivt avfall utan också av transporter av använt bränsle oberoende av om bränslet är avsett för deponering eller upparbetning. Enligt det gällande direktivet omfattar det nuvarande tillsynsförfarandet inte transport av bränsle men nog bränsle som anses som avfall.

Utskottet noterar i sammanhanget att den rättsliga grunden för förslaget är Euratomfördragets artiklar 31 och 32 om befolkningens och arbetstagarnas hälsoskydd mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning, medan målet att upprätthålla en hög nivå på miljöskyddet enbart ingår i EG-fördraget. Det gäller att vara återhållsam med att överlåta befogenheten i kärnsäkerhetsfrågor till gemenskapen, eftersom det anses att en hög nivå på kärnsäkerheten bäst uppnås genom samarbete som bygger på internationella konventioner och icke-bindande gemen-

skapsinstrument. Befogenheterna bör finnas hos de nationella myndigheterna.

Utskottet håller med om att det måste ses till att varje medlemsstat har rätt att självständigt fatta beslut om transporter av radioaktivt avfall och använt bränsle avsett för deponering eller långtidslagring. Direktivet inverkar inte på förbudet i vår kärnenergilag mot att man i Finland behandlar, lagrar och deponerar kärnavfall som uppkommit någon annanstans än i Finland. En särskild bestämmelse om en självständig rätt att fatta beslut vore dock konsekvent och klargörande. Utskottet omfattar också åsikten att direktivet bör medge en mekanism för att förbjuda ett automatiskt godkännande som i det gällande direktivet.

Utlåtande

Miljöutskottet meddelar

att utskottet omfattar regeringens syn i saken alltmedan det understryker att det i direktivet behövs en bestämmelse om varje medlemsstats rätt att självständigt fatta beslut för att säkerställa att direktivet är förenligt med nationell lagstiftning.

Helsingfors den 10 mars 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pentti Tiusanen /vänst
vordf. Heidi Hautala /gröna
medl. Rakel Hiltunen /sd
Tuomo Hänninen /cent
Inkeri Kerola /cent
Kari Kärkkäinen /kd
Jouko Laxell /saml

Mikaela Nylander /sv
Heikki A. Ollila /saml
Säde Tahvanainen /sd
Ahti Vielma /saml
Pia Viitanen /sd
ers. Oras Tynkkynen /gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.